

Rudolf Březa

Akademický sochař

narozen 5. dubna 1888 v Podolí

zemřel 2. ledna 1955 v Praze

Akademický sochař Rudolf Březa se narodil v Podolí 5. dubna 1888. Vyučil se kamenosochařem v závodě Antonína Tomoly v Brně a po dobu čtyř let pracoval pod vedením vídeňského sochaře Lehmana. V roce 1907 odešel do Prahy, kde na umělecko-průmyslové škole absolvoval tříleté všeobecné studium a následně i figurální speciálku u profesora Suchardy. Od roku 1912 začíná pracovat samostatně, a to jak figurálně tak i archi- tektonicky. Jeho dalšímu uměleckému růstu pomohly studijní pobyty v Německu, Francii a Itálii.

Za první světové války byl odveden do armády, nasazen nejprve v Haliči a posléze na italské frontě. Z války se vrací do vlasti v prosinci 1918 jako příslušník vyčleněného sboru československých legií, který je neprodleně nasazen k zajištění nově vznikající hranice na jižním Slovensku. Boje zde pokračují vzhledem k aktivitám jednotek Maďarské republiky rad až do léta 1919.

Po návratu působí od počátku v Praze, jednak s ohledem na vlastní rodinu, ale i pro úzké kontakty s oficiálními představiteli odboje a státu. Zcela logicky pak jako angažovaný profesionální umělec spolupracuje se vznikajícím „Památníkem odboje“. Je autorem řady portrétů a plastik tehdejších předních osobností politického a hospodářského života. Vytvořil oficiální znak Československých legií, řadu pamětních medailí vojenských pluků a mnoho návrhů cen pro sportovní kluby a především aktivizující se sokolské jednoty.

Byl členem klubu výtvarných umělců *Aleš* a dalších uměleckých spolků a institucí. Jeho dílo bylo představeno na mnoha tehdejších výstavách, zejména pak na *Výstavě soudobé kultury v Brně* (1928), *Klubu výtvarných umělců Aleš* (1932) a *Spolku výtvarných umělců v Hodoníně*. Od roku 1929 se také zúčastňoval členských výstav *Umělecké besedy v Praze* a mnoha jiných.

Ve dvacátých a třicátých letech zaujímají v jeho tvorbě důležité místo oficiální portréty a monumentální plastiky, požadované jak politickou tak hospodářskou reprezentací. K nejznámějším patří pomník prezidenta T. G. Masaryka v Dobrovici (1927), památníky odboje v Mnichově Hradišti, Praze-Vokovicích, Sadské, Rousínově, Lysé nad Labem, Libochovicích aj.

Některé jeho práce z této doby se bohužel nedochovaly. Umělecky hodnotný památník odboje na Slovensku v Nových Zámčích (1921–22) stejně jako pomník M. R. Štefánika v Myjavě postihl zlý osud. Po odtržení Slovenska byly oba maďarskou armádou záměrně zničeny. Stejný úděl potkal i Štefánikův pomník v Chrastu u Chrudimi (1937), nesmyslně zničený naší armádou v roce 1961.

Z dalších význačných děl zaslouží pozornost pomník mistra Jana Husa v Roudnici nad Labem (1928), sousoší s plastikou Bedřicha Smetany v Olomouci (1925) a sochařská spolupráce s předními architekty při výzdobě veřejných budov, radnic, bank a spořitelen v Ostravě, Roudnici nad Labem a Sobotce.

Čtyřicátá léta byla v tvorbě Rudolfa Březy naplněna komorními a sociálními tématy i soukromými zakázkami. Právě zde je podle soudu odborné kritiky těžiště jeho tvorby. Jsou to především *Portrét matky*, *Portrét paní Alšové* a *Alegorie hudby*, které jsou dnes v majetku ministerstva školství a Kanceláře prezidenta republiky. Dále například busty Otakara Ševčíka, Dr. Františka Křížíka a dalších osobností jsou umístěny na čestných místech v České a Slovenské republice.

S jeho pracemi se můžeme setkat i v blízkém okolí. Patří k nim zejména památník padlým v první světové válce stojící v Podolí (1921), náhrobek rodiny malíře Aloise Kalvody ve Šlapanicích a náhrobek rodiny Březových v Podolí (1947). Pro svou mateřskou jednotu Sokol v Podolí zpracoval již v roce 1911 návrh praporu, který je dnes jedním z nejstarších v brněnském regionu. Prapor byl sokolskému spolku slavnostně předán 28. května 1911 a je dodnes ozdobou významných společenských akcí pořádaných v obci.

Aktivní účast na odboji v legiích, pozdější působení při *Památníku od-boje* a spojení s prvorepublikovým *Hradem* se pochopitelně odrazilo i na charakteru a zaměření jeho tvorby. Na druhé straně však právě tyto kontakty, jeho občanské a politické postoje byly důvodem, že jeho opuštěné a zapomenuté dílo pokrýval prach. Až v posledních letech mohla být část jeho díla vyhledána a shromážděna. Po určitém tematickém uspořádání pak tato sbírka představila Rudolfa Březu také jako umělce – legionáře a bojovníka. Vytvořila obraz natolik přesvědčivý, že zaujal návštěvníky samostatné expozice ve francouzském městě Darney a následně i na Slavkovském zámku v rámci vzpomínkových akcí k 80. výročí vzniku Československé republiky (1998).

Nakonec si tato sbírka našla cestu do rodné obce a byla umístěna v prostorách stálé expozice, která nyní nese jeho jméno.

Autorem pomníku obětem I. Světové války je akademický sochař Rudolf Březa. V roce 1930 před ním vzdala hold padlým spoluobčanům francouzská vojenská delegace.